

Speech 16 december 2010 t.g.v. overhandiging Richtlijn Geüniformeerden

Geachte aanwezigen, dames en heren.

Zojuist heb ik namens de minister van Veiligheid en Justitie de Richtlijn Psychosociale Ondersteuning Geüniformeerden, kortweg de Richtlijn Geüniformeerden, in ontvangst genomen. Met deze overhandiging is een proces van jaren van noeste arbeid door de Stichting Impact en vele anderen afgerond. Het ministerie van BZK heeft de opdracht om deze richtlijn te ontwikkelen in 2008 gegeven. Dit was min of meer een logisch vervolg op de Richtlijn Vroegtijdige psychosociale interventies na rampen, terrorisme en andere schokkende gebeurtenissen, die in 2007 is aangeboden aan de directeur generaal Gezondheid van VWS.

Om te beginnen wil ik de Stichting Impact in het algemeen en de projectleider, de heer te Brake in het bijzonder, feliciteren met de afronding van de richtlijn. Verder wil ik al degenen bedanken die bij de totstandkoming van de richtlijn waren betrokken en waarvan een groot aantal hier aanwezig is. Ik doel dan vooral op de vertegenwoordigers van de branches van geüniformeerde hulpverleners zoals de brandweer, politie, ambulancezorg, KNRM, Reddingsbrigades Nederland en Defensie. Hun betrokkenheid bij de totstandkoming van de richtlijn is van essentieel belang voor de beantwoording van de vraag wat we nu met de richtlijn kunnen. Zij moeten immers met de Richtlijn aan de slag en moeten het als het ware doen. Later kom ik hierop terug, maar eerst wil ik iets zeggen over de rol van het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Om te beginnen wil ik in dit verband verwijzen naar het voorwoord dat de voormalige minister van BZK, mevrouw Terhorst, heeft geschreven inde bundel Sterke Schouders. In deze bundel wordt beschreven hoe ingrijpende gebeurtenissen ook de persoon achter de hulpverlener raken. De hulpverleners verdienen volgens de minister al onze waardering en steun voor het werk dat zij doen.

Eén van de prioriteiten van dit kabinet kan worden samengevat de Veilige Publieke taak. Het kabinet komt daartoe met een voorstel dat zwaardere straffen stelt op geweld tegen politie, brandweer, ambulancepersoneel en andere gezagsdragers. Maar daarmee zijn we er niet en we weten allemaal dat het soms, te vaak, toch fout gaat. Een artikel in het KLPD-Magazine van 9 oktober laat indringend zien op welke wijze de confronterende ervaringen zoals zelfdodingen en ernstige ongevallen ontwrichtingen kunnen aanrichten in het leven van een medewerker van de Spoorwegpolitie. Zo zijn er helaas vele min of meer vergelijkbare voorbeelden te noemen. De feiten spreken in dit verband voor zich. Zo blijkt uit onderzoek dat 16 % van de politieagenten door lichamelijke of geestelijke klachten zo'n schade oplopen dat ze hun functie niet langer kunnen uitoefenen.

Gelukkig zijn de gevolgen van de ervaringen van hulpverleners vaak minder ingrijpend. Toch is er alle reden hieraan als werkgever aandacht te besteden. Al was het maar om te voorkomen dat zich, zoals bij de medewerker van de Spoorwegpolitie, langzamerhand een posttraumatische stressstoornis ontwikkelt.

De bedrijfsopvangteams die de meeste hulpverleningsdiensten inmiddels kennen, zorgen voor de eerste opvang. Door één van de inleiders zal worden ingegaan op de bedrijfsopvang als noodzakelijk element van bedrijfsvoering. Ook de Richtlijn kan in dit verband een essentiële rol vervullen.

In de inleiding van professor Swinkels zal aandacht worden besteed aan de betekenis en de toekomst van richtlijnen in het algemeen. Professor Klazinga is ingegaan op de ontwikkeling van de richtlijn geüniformeerden, waar hij als voorzitter van de Stuurgroep bij was betrokken.

Ik heb begrepen dat deze richtlijn door politie, brandweer, ambulance defensie en reddingswerk is geaccepteerd als landelijke standaard voor psychosociale ondersteuning na potentieel schokkende gebeurtenissen. Er is dan ook sprake van een bruikbare richtlijn doordat deze in nauwe samenwerking met deze organisaties tot stand is gekomen. Bruikbaar in die zin dat een breed spectrum van aanbevelingen wordt aangeboden waar zowel de werkvloer, de leidinggevenden en het management mee uit de voeten kunnen.

Toch zijn we er daarmee niet. De ontwikkeling van een richtlijn zoals deze is stap 1. De implementatie vraagt om een vervolgtraject dat minstens zoveel aandacht vraagt.

Zoals gezegd, de betrokken hulpverleningsdiensten zijn zèlf verantwoordelijk voor de implementatie van de richtlijn. Zij zijn als eerste aan zet. Ik ben daarom zeer verheugd dat al diverse initiatieven zijn genomen om met de richtlijn aan de slag te gaan. Ik ga daar kort op in.

Bij de politie zijn al vergaande initiatieven genomen. Zo zal in samenwerking met de Nederlandse Politiebond en met behulp van een basissubsidie van de Stichting Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds Politie bij een aantal korpsen medio 2011 een begin worden gemaakt met de implementatie van de richtlijn. Daarbij zal systematisch worden gekeken hoe de generieke aanbevelingen aansluiten bij de praktijk. Ook zullen trainingen worden gegeven in de uitvoering van de richtlijn. Er zal gemeten worden wat de effecten zijn van de implementatie, waar knelpunten liggen en mogelijkheden tot verbetering.

Wat betreft de brandweer heeft de Raad van Regionale Commandanten besloten om de richtlijn de status van een deskundigenadvies te geven. Om daarmee daadwerkelijk aan de gang te gaan zal een voorstel worden ontwikkeld. In de Ambulancesector zal de richtlijn begin volgend jaar in het Algemeen Bestuur aan de orde komen.

Ten slotte bestaat zowel bij Defensie als bij de Reddingsbrigades het voornemen om de richtlijn verder te ontwikkelen als te implementeren.

Met het aanbieden van de richtlijn heeft de Stuurgroep waarin o.a. de verschillende branches van hulpverleningsdiensten vertegenwoordigd waren, zijn taak beëindigd. Het is belangrijk dat de leden van de inmiddels opgeheven Stuurgroep zich nadrukkelijk hebben gecommitteerd aan de implementatie van de richtlijn. Maar de Stuurgroep heeft er tegelijkertijd voor gepleit dat ook de nationale overheid zijn verantwoordelijkheid zal moeten nemen.

Het ministerie van Veiligheid en Justitie wordt opgeroepen onderzoek te doen

naar het gebruik van de richtlijn in de praktijk. Dit zou volgens de Stuurgroep kunnen in de vorm van monitoring die input moet leveren voor de voorgenomen herziening van de richtlijn over vijf jaar, in 2016. Ik nodig de Sichting Impact uit om daarover een voorstel te doen.

Andere mogelijkheden die de implementatie van de richtlijn kunnen bevorderen zijn –uiteeraard- de bekendheid van de richtlijn te vergroten, zowel bij het management als bij de hulpverleners, maar ook het opnemen van de richtlijn in draaiboeken van rampen- en crisisbeheersing, of het besteden van aandacht aan de richtlijn in het onderwijs.

Ik sluit af met de wens dat de verwachtingen die zijn uitgesproken over de Richtlijn Geüniformeerden zullen worden gerealiseerd en dank u voor uw aandacht.